

Sukeltaminen osana ryhmää ja sukeltajan sijainti

Ryhmä muodostuu joukosta ihmisiä, joita yhdistää jokin yhteinen tavoite. Mikä tahansa joukko ihmisiä ei välttämättä muodosta ryhmää. Ryhmässä on tavallisesti ihmisiä, jotka täydentävät taidoillaan toinen toistaan. Koordinoitun toiminnan avulla ryhmän jäsenet voivat työskennellä yhdessä niin, että jokainen ryhmän jäsen voi hyödyntää vahvuuksiaan mahdollisimman tehokkaasti ja minimoida heikot puolensa.

Naresh Jain (2009) esittää seuraavaa: "Ryhmän jäsenten täytyy oppia, kuinka he voivat auttaa toinen toistaan. Heidän täytyy auttaa muita ryhmän jäseniä tunnistamaan kunkin omat mahdollisuudet ja luoda ympäristö, jossa jokaisella on mahdollisuus ylittää rajansa."

Sukellusryhmän jäsenillä tulisi olla yhtäläiset kyvyt, ja heidän tulisi jakaa yhteiset arvot. Jokainen ryhmän jäsen jää tällöin saamapuolelle tässä yhteistyössä. Yhtäläisiin kykyihin ja arvoihin sisältyvät samanlaiset toimintatavat ja säännöt. Ryhmän jäsenet ovat taitojen ja kokemuksen suhteen samalla tasolla, ja heillä on yhtäläinen asiantuntemus, joka tukee yhteistä päämäärää. Tähän liittyy muun muassa se, että laitekonfiguraatiot ovat samanlaiset, samoin kuin monia muitakin seikkoja. Kun sukellaan ryhmässä, on olennaista se, että ryhmän jäsenet ovat tietoisia ryhmänsä kyvyistä sekä jäsenten fyysisestä ja henkisestä kunnosta. Ryhmän jäsenten on oltava valmiita suojelemaan, tukemaan ja vahvistamaan ryhmään kuuluvia yksilöitä. Yleinen käytäntö on, että tehtävät jaetaan jäsenten kesken. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi toimiminen ensisijaisena navigoijana, kelan pyörittäminen, SMB-pojjun ampuminen, kameran käyttäminen ja dekompressiosuunnitelmasta huolehtiminen. Kukaan ryhmän jäsenistä ei saa olla ehdottoman tarpeellinen jonkin tehtävän suhteen. Näin ollen siis jokaisen ryhmän jäsenen tulisi kyetä selviytymään mistä tahansa tehtävästä ja hallita se tarvittaessa.

Minusta on aina mukava kuvata yhtenäistä sukellusryhmää **kollektiivisina aivoina**, joissa vuorovaikutus on sujuvaa ja kaikki toimii saumattomasti. Tällaisessa ryhmässä yhden sukeltajan painoarvo moninkertaistuu muiden ryhmäläisten vaikutuksesta. Kollektiiviset aivot voivat suoriutua monista tehtävistä, joita yksi virkistyssukeltaja ei voi yksinään toteuttaa. Ryhmä kykenee myös luomaan turvallisemman ja miellyttävämmän toimintaympäristön verrattuna yksinään sukeltavaan. Näin ryhmäsukeltamista voidaan pitää täydellisenä toimintamallina silloin, kun kyseessä on jokin tavoitteellinen hanke.

Sukellus voi olla ryhmätoimintaa, ja niin sen pitäisi yleensä ollakin. Itse koen, että sukeltaminen perustuu ryhmässä toimimiselle. Se edistää turvallisuutta ja tekee sukeltamisesta miellyttävämpää sekä auttaa tavoitteiden saavuttamisessa.

JP Bresser, GUE-sukellusjärjestön kouluttaja

Oletko koskaan nähnyt **kottaraisparvea** ilmassa? Satoja, jopa tuhansia, kottaraisia lentää yhtenä kieppuvana parvena, niin että parven muoto muuttuu koko ajan. Kääntymiset ja suunnan vaihtamiset tapahtuvat nopeasti. Kuinka parvi lintuja kykenee lentämään kuin yksi kokonaisuus ja toteuttamaan tällaista monimutkaista koreografiaa täydellisesti samassa tahdissa? On helppo ymmärtää, kuinka yksi kottarainen tietää kääntyä silloin kun viereinen lintukin kääntyy. Nehän ovat lähellä toisiaan ja näkevät toisensa. Salaisuudeksi jää kuitenkin se, millä tavoin sadat tai tuhannet kottaraiset onnistuvat kääntymään samanaikaisesti, kun parven eri laidoilla olevat linnut ovat etäällä toisistaan ja niiden välillä on satoja tai tuhansia muita lintuja. Tätä on varmaankin jokaisen vaikea ymmärtää. Me emme kuitenkaan ole kottaraisia ja "sukeltajien parvet" koostuvat yleensä vain kourallisesta yksilöitä. Olisiko kuitenkin mahdollista, että sukeltajien ryhmäkin voisi sukeltaa kuin yksi kokonaisuus sen lisäksi, että osataan muodostaa kaunis koreografia? Olisiko mahdollista peilata toinen toistaan ja suorittaa toisiaan täydentäviä tehtäviä muita tukien juuri oikeassa asennossa ja paikassa? Varmaankin sukeltaminen on turvallisempaa ja mukavampaa, jos kykenee sukeltamaan oikeassa asennossa oikealla paikalla sekä kommunikoidaan suunnitelmista ennakkoon ja/tai pienentämään riskejä odottamattomien sattumusten suhteen.

Sukelluskoulutuksemme aikana siirrymme vähitellen eteenpäin niissä alun perin epävakaisissa perustaidoissamme, joissa tavoitteena on keskittyä itseemme ja omaan toimintaamme. Näitä korttitalon peruselementtejä ovat hengitys ja nosteenhallinta, oikea sukellusasento (trimmi) ja oikeat ja tehokkaat potkutekniikat. Kuvaannollisesti voidaan sanoa, että me opimme lentämään. Tässä tapauksessa vain siivet poikkeavat perinteisistä siivistä. Taitojen hallintahan saavutetaan vain harjoittelun kautta, joten me noudatamme ohjetta ja suuntaamme nyt huomiomme ulospäin. Nautimme enemmän ympäristöstä ja muiden seurasta "lentäen" muutaman metrin etäisyydellä toisistamme kolmiulotteisessa vedenalaisessa maailmassa. Ryhmä ja ryhmässä sukeltamiseen liittyvien asioiden tiedostaminen ovat nyt ne kaksi asiaa, joista emme vielä ole muodostaneet mielikuvaa. Kyse on yksinkertaisesti **joukosta yksilöitä**, jotka sukeltavat samassa paikassa samaan aikaan. Näillä ihmisillä ei ole paljonkaan hajua kanssasukeltajien

varusteista, taitotasosta tai valmiuksista toimia hätätilanteissa. Sukelluskumppanin koulutustaustahan saattaa olla näiden seikkojen suhteen erilainen kuin omamme. Yhteydenpito koko sukeltamisen ajan perustuu ennemminkin reagoituketjuun kuin ennakointiin, ja kommunikointi rajoittuu joihinkin satunnaisiin OK- ja Katso tätä -viesteihin. Näin saatetaan pärjätä siihen asti, kunnes jonkun painemittari hälyttää ja ilmoittaa kaikille, että nyt on aika palata kotiin. Jos joku sukeltaja eksyisi matkalla, olemme oppineet etsimään minuutin ajan ennen pintaan nousua. Kokonaisuudessaan kyse on järjestäytymättömästä joukosta sellaisia sukeltajia, jotka eivät ole kunnolla suunnitelleet sukellustaan turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Toivottavasti kukaan ei vahingossa potkaise kaverin maskia kääntyessään odottamatta, kun tarkoituksena on saada selville, mihin ihmeeseen kaveri on veden alla päässyt häviämään.

Ryhmässä sukeltaessa kaksi tärkeintä tavoitetta ovat seuraavat: turvallisuus ja vastavuoroisuus. **Turvallisuus** toteutuu, kun sopiva määrä sukeltajia liittyy turvatoimena yhteen, jotta he voisivat yhdessä ratkaista mahdolliset ongelmat. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi laiteviat, monimutkaiset navigoinnit tai ympäröivään tilaan liittyvien ongelmien ratkaiseminen. Sukeltajien muodostaessa turvaryhmiä on sopiva määrä kaksi tai enimmillään kolme. Neljä sukeltajaa yhdessä muodostavat kaksi kahden hengen ryhmää. Varmennusta koskeva suositus sukeltaessa ei koske ainoastaan varusteita, vaan se koskee myös käytettävissä olevia silmäpareja ja useampia aivoja, joiden avulla on mahdollista selvittää erilaisista tilanteista. Joillakin sukelluksilla, esimerkiksi dekompressiosukelluksilla, on tarpeen, että sukeltajat peilaavat toinen toisensa toimintaa osana niitä toimintatapoja, joita he ovat oppineet koulutuksen aikana. **Vastavuoroisuus** tulee kuvaan mukaan silloin, kun sukeltajat ovat riippuvaisia toisistaan ja heille on annettu erilaisia rooleja ja tehtäviä yhteisten tavoitteiden täyttämiseksi. Yläpuolella olevat alueet ovat hyvä esimerkki siitä, kuinka köydestä vastuussa oleva sukeltaja voi katsoa eteenpäin ja toinen sukeltaja taas voi katsoa taaksepäin havaitakseen kaikki mahdolliset köyden takertumiset. Hän voi myös antaa valoa.

“Varmennusta koskeva suositus sukeltaessa ei koske ainoastaan varusteita, vaan se koskee myös käytettävissä olevia silmäpareja ja useampia aivoja, joiden avulla on mahdollista selvittää erilaisista tilanteista”

Laitekonfiguraatiosta riippumatta ryhmä suunnittelee sukelluksen, käy suunnitelman läpi mielikuvissaan ja sukeltaa suunnitelman mukaisesti. Kaikki ryhmän jäsenet sitoutuvat myös siihen, että kuka tahansa ryhmässä mukana olevista voi keskeyttää sukelluksen koska tahansa mistä tahansa syystä. Kyseessä ei ole ainoastaan toisten huomioimista koskeva kultainen sääntö vaan myös turvallisuustekijä.

Sukellusryhmän jäsenten turvallisuus ja kyky kommunikoida perustuvat **asioiden tiedostamiseen** ja siihen, että sukeltajan sijainti on oikea. Tätä asioiden tiedostamista ohjaavat ryhmän jäsenten yhteiset tiedonkäsittelytaidot eli heidän kykynsä havaita, ymmärtää ja arvioida tapahtumia aikaisempien kokemusten perusteella sekä yksilönä että ryhmänä. On tarpeetonta sanoakin, että puutteellinen nosteenhallinta, vääränlainen sukellusasento tai heikot taidot “keskustella” vastatusten toisen sukeltajan kanssa eivät saisi häiritä sukeltajan tiedollisia toimintoja.

Sukeltajan sijainti suhteessa muihin on suuresti riippuvainen niistä taidoista, joita olemme aiemmin esittäneet tässä Korttitalo-sarjassamme. Näitä ovat hengitys ja nosteenhallinta, oikea sukellusasento ja tehokkaat potkutekniikat. Sukeltajilla on mahdollisuus reagoida mahdollisiin ongelmiin nopeammin, jos he kykenevät etenemään rinnakkain käsivarren mitan päässä toisistaan. Vaihtoehtoisesti liikkuminen voi tapahtua peräkkäin, jolloin etäisyyden tulee olla puolet vartalon mitasta. On tärkeää myös kyetä näkemään ryhmän jäsenet vain päätä kääntämällä tai havaita heidät passiivisesti valon ansiosta.

Turvallisuuden kannalta ei ole hyvä, jos sukeltajan on tarpeen kääntyillä jatkuvasti ympäri nähdäkseen muut sukeltajat. Hän voi tällöin potkaista vahingossa toisen ryhmän jäsenen maskiin tai myös vahingoittaa ympäristöä. Ryhmän jäsenten on hyvä myös kyetä olemaan vastakkain nousujen ja laskujen aikana ja ottamaan huomioon ympäristöön liittyvät tekijät kaikkien turvallisuuden parantamiseksi. Tällöin viestintä on tehokkaampaa ja ryhmän jäsenten on mahdollista reagoida oikealla tavalla, jos joku sukeltajista kärsii mahdollisesti vaikka huimauksesta tai laiteviasta. Yhdessä sukeltamiseen liittyy myös se, että kukin sukeltaja tiedostaa ympäristöön liittyvät mahdollisuudet ja osaa hyödyntää niitä. Esimerkkinä voidaan mainita pohjapainolla varustetun köyden käyttö mieluummin kuin pelkkä irrallaan ajelehtiminen veden alla. Ryhmän on myös hyvä asettua niin, että sukeltajat ovat samansuuntaisesti pystysuoran seinämän kanssa sen sijaan että kääntäisivät sille selkensä. On tarpeen myös kyetä ottamaan syvyydessä käyttöön SMB-poiju ryhmän nousun tukemiseksi ja samalla tiedottaa pintaan ryhmän sijainnista, mieluummin ennemmin kuin myöhemmin.

Ryhmän sisäinen viestintä perustuu yhteiseen kieleen, joka tulee oppia ja jota tulee harjoitella ja vahvistaa ennen sukeltamista. Muutamien harjoitussukellusten jälkeen ryhmä oppii kommunikoimaan yhdessä. Jos ryhmä muuttuu, tämä kommunikointitapa ei saisi muuttua. Ristiriitaista on se, että yksi suurimmista eroista virkistyssukelluksen ja tekniikkasukelluksen välillä sisältyy nimenomaan tähän kysymykseen. Suurin osa virkistyssukeltajista saa vedenalaisen viestintään liittyvää opastusta sillä tavoin, että opastus tapahtuu paikallisen käytännön mukaisesti. Tekniikkasukeltajien parissa taas on suurimmaksi osaksi päädytty siihen, että käytössä on yleinen kansainvälinen kieli, joka ei riipu koulutusjärjestöstä. Veden alla oltaessa ei enää käytetä sanoja, vaan viestintä tapahtuu muilla keinoin. Käytössä ovat niin käsimerkit, kirjoittaminen, valomerkit kuin kosketuksetkin. Todelliseen viestintään sisältyy kuitenkin paljon muutakin kuin vain sanoja, joten tiedostamisen merkitys on jälleen olennaisessa osassa. Useimmilla meistä on joku tietty suosikkikumppani sukeltaessa. Sukellamme mielellämme kyseisen henkilön kanssa, koska tiedämme toinen toisemme aikeet ilman että niitä tarvitsee ilmaista. Kyky nähdä toisen maskin taakse ja kyky lukea muita ryhmän jäseniä ei ilmesty itsestään kuin jonain ihmeenä. Näiden kykyjen oppiminen vie aikaa ja vaatii harjoittelua ja nöyryyttä. Sama koskee myös ympäristöön suhtautumista ja kulloisenkin tilanteen ymmärtämistä sekä vuorovaikutusta kussakin tilanteessa. Osana koulutusta harjoitellaan joitakin keskeisiä taitoja, joiden avulla korostetaan ryhmän kykyä selviytyä haastavistakin tilanteista.

Useimmat sukellusjärjestöt tarjoavat **Sukella yksin** -kurseja ja pitäytyvät varusteiden moninaisuuteen ja muihin turvatoimiin. Jotkut sukeltajat väittävät tietysti, että toisinaan on turvallisempaa sukeltaa yksin kuin huonossa seurassa. Tämä on ehkä totta, jos asioihin ei suhtauduta oikealla tavalla. Erot sukeltajien erilaisissa kyvyissä tulisi käydä läpi jo pinnalla ennen sukeltamista. Tämä auttaisi ymmärtämään, miksi kyseinen henkilö vaikutti ensi näkemältä "huonolta". Useimmiten vastaus liittyy johonkin niistä sukelluksen perustaidoista, jotka yhdeltä tai toiselta sukeltajalta puuttuvat. Toisinaan taas kyseessä on epäonnistunut viestintä, valmistautuminen ja suunnittelu jo ennen kuin kukaan on ehtinyt kastaa edes räpylänkärkeä veteen.

"Veden alla oltaessa ei enää käytetä sanoja, vaan viestintä tapahtuu muilla keinoin. Käytössä ovat niin käsimerkit, kirjoittaminen, valomerkit kuin kosketuksetkin. Todelliseen viestintäänhän sisältyy kuitenkin paljon muutakin kuin vain sanoja..."

Sukeltamisessa on ennemminkin kyse sitoutumisesta yhteiseen päämäärään kuin jonkin suuren saavuttamisesta yksinään. Kaikki alkaa siitä, kun sukeltajat tulevat yhteen. Yhdessä pysyminen on prosessi ja menestyjiä ovat ne, jotka oppivat toimimaan saumattomasti yhdessä. Antropologit ihailevat kottaraisten ainutlaatuisista kykyä pitää parvi yhtenäisenä erittäin epävarmoissa olosuhteissa rajoitetun ja kovaäänisesti jaetun tiedon avulla. Kun tilanne on epävarma, ryhmän yhtenäisyyden ja yksilön ponnistelujen välinen tasapaino säilytetään parhaiten pitämällä yhteyttä nimenomaan rajalliseen määrään lähimpänä olevia.

Tietoa artikkelin kirjoittajasta

[Audrey Cudel](#) on luolatutkija ja tekniikkasukelluksen kouluttaja, jonka erikoisalaa ovat sidemount-sukellukseen liittyvät asiat sekä luolasukelluskoulutus Euroopassa ja Meksikossa.

Hänet tunnetaan sukellusalalla myös vedenalaisena valokuvaajana. Hän kuvaa syvällä sukeltavia tekniikkasukeltajia ja luolasukeltajia. Cudelin töitä on ollut esillä aikakauslehdissä ja eri artikkeleissa. Niitä ovat julkaisseet Wetnotes, Octopus, Plongeurs International, Perfect Diver, Times of Malta, SDI/TDI ja DAN (Divers Alert Network).

Kääntäjä: Marianna Rantanen